

Čebelarjeva opravila v juliju in avgustu

V suhem vročem poletju je pomembna oskrba čebel s svežo neoporečno vodo.

Klavdijo Babič (klavdijo.babic@siol.net)

Po zadnjem točenju sem zaključil čebelarstvo sezono in začel novo. Če je bila sezona dobra in sem vzredil dovolj rezervnih družin, pomladil matice, zamenjal zadostno število satja in ga nadomestil z novim, so to dobri temelji za naslednjo sezono. Dan se krajša, čebele se pripravljajo na zimo. V poletnem času je na Obali veliko sončnih dni z dnevnimi temperaturami več kot 30 °C. Do sredine avgusta je iz leta v leto huje. V drugi polovici avgusta je dan že občutno krajši, vročina običajno popusti, pade nekaj dežja, zato gre po tem datumu na bolje. Najtoplejši mesec v letu z najmanj padavin je julij. Dežja skoraj ni ali je kratkotrajen in navlaži le prah na izsušeni zemlji. Struge rek in potokov se izsušijo. Še huje je tam, kjer so kraška porozna tla. Nekoliko boljše je, kjer so flišna nepropustna tla. Rastline, ki cvetijo v tem obdobju, izločajo nekaj nektarja in cvetnega prahu le zjutraj. Posledično čebele ne najdejo hrane niti za najnujnejše potrebe, zato je to obdobje najbolj stresno za čebelje družine. S pregledi družin v tem času jim povzročamo dodaten stres, zato preglede skrajšam, kolikor je možno. Osredotočim se predvsem na zagotavljanje zadostne količine hrane in zatiranje varoj. Po točenju le v nujnih primerih zjutraj na hitro opravim preglede. Ničesar ne nastavljam na stojala, saj s tem hitro izzovem rop, ki ga zelo težko zaustavim.

Oskrba z vodo

Še posebej v suhem vročem poletju je pomembna oskrba čebel s svežo neoporečno vodo. Na obeh stojiščih imam v bližini izvir vode, ki le redko presahne. Zato vodo nastavim le po potrebi. Voda je za čebele tudi hrana, saj z njo dobijo potrebne minerale. Ne potrebujejo je le za pitje, z vodo oskrbujejo zalego ter hladijo panj. Vode ne sme nikoli zmanjkati, razmislite koliko družin imate in koliko vode potrebujete.

Zadnji temeljit pregled družin

Slabiči in družine s starimi oslabeledimi maticami tega obdobja ne preživijo, zato jih je treba oskrbeti že v juniju ali dokler je v naravi prisotna paša. Pred zadnjim točenjem medu v začetku julija opravim še zadnji temeljit pregled družin. Takšen pregled po točenju bi pomenil večjo nevarnost za ropanje. Sedem dni pred tem pregledom vstavim vsem panjem testne vložke, s katerimi

preverim naravni odpad varoj. Brezmatična družina je takoj izpostavljena ropu. Če je družina še močna, zalego s čebelami iz plodišča premestim v medišče in matično rešetko pokrijem s časopisnim papirjem, ki ga nekoliko natrgam. Višek medenih satov iz medišča odvezam in iztočim. V plodišče vstavim rezervno družino z drugega stojišča. Zgornja brezmatična družina se postopoma združi s spodnjo. Enako ravnam, če najdem oslabeledo družino, le da tej uničim matico. Če najdem brezmatično družino v narejencu, tega zaprem, ometem, izpraznim in očistim. Enako ravnam s šibkimi družinami v gospodarskih panjih. Čebele vletijo v sosednje panje. Kadar ob pregledu ugotovim, da je gnezdo pomaknjeno ob steno panja, ga prestavim v sredino. Če ostane v gnezdu še kakšen deviški nezaležen sat, ga odstranim. Če ga matica med pašo ni zalegla, ga tudi kasneje ne bo. Na podlagi pregleda testnih vložkov si na panjski list zapišem število naravno odpadlih varoj. Na podlagi teh podatkov se z veterinarjem dogovoriva za strategijo zatiranja varoj. Na panjski list si zapišem še količino hrane v plodišču ter število zaleženih satov. Na podlagi podatkov spremljam moč družine. Če določena družina prehitro izgublja moč, iščem vzroke. Najpogostejši vzroki so prevelika napadenost z varojami, slaba matica ali pomanjkanje hrane. Družine, ki sem jih prepeljal na lipovo oziroma kostanjevo pašo, ob zaključku paše pripeljem domov. Točenje opravim doma.

Še zadnje točenje in polnjenje medu

Upam, da bomo po katastrofalni pomladi le iztočili nekaj lipovega, kostanjevega ali gozdnega medu.

Zadnje točenje medu opravim v začetku julija, ko se posamezna paša zaključi in so bile vse družine na stojišču predhodno pregledane ter gnezda urejena. Med je zrel, ko tehtnica tri dni ne kaže več donosov oziroma so ti minimalni. Zavedam se, da je zadnje točenje velik stres za čebeljo družino. Točim le iz medišč. Plodišče je še posebej v tem obdobju svetišče, v katero ne posegam. Medene sate iz medišč odvezam zgodaj zjutraj, ko je v naravi še nekaj paše in so pašne čebele zaposlene. Odvzemanje satov mora biti hitro, da se v čim krajšem času zaključi. Ometene sate odlagam v zaboj, ki je pokrit. Ko je zaboj poln, ga takoj odnesem v avtomobil. S tem preprečim, da ga čebele zavohajo in začnejo oblegati. Predvsem v brezpašnem obdobju se dogaja, da začnejo čebele hitro stikati okoli ometenih satov, ki jih vstavljam v zaboj.

Obnašajo se, kot bi želele zaščititi odvzete medene sate in preprečiti, da jih odnesem. Če se obleganje stopnjuje, je treba odvzemanje satov prekiniti in delo nadaljevati naslednji dan, saj bi z nadaljevanjem dela lahko povzročil množični rop. Tudi pri točenju je treba biti pozoren. Točilnica mora biti zaprta, prav tako vse orodje in posoda, ki jo uporabljamo pri točenju. Iztočene sate vračam v panje zvečer, da jih čebele čez noč očistijo. Med ob točenju najprej precedim z dvoslojnim cedilom, s katerim odstranim predvsem voščene delce ter morebitne čebele, ki se lahko znajdejo v točilu. Precejeni med pretočim v večje posode iz nerjavečega jekla. Čez približno dva tedna se med umiri, vsi drobni delci in pena se dvignejo na površje, kar nato posnamem. Pred polnjenjem v kozarce izmerim vsebnost vode in elektroprevodnost ter med senzorično preverim. Na podlagi tega določim vrsto medu. Če gre za mešani med in o vrsti medu nisem prepričan, zaprosim za strokovno pomoč na ČZS. Ker sem v shemi SMGO, odvezamem za vsak lot štiri 250-gramske kozarčke medu, ki so shranjeni še šest mesecev po datumu veljavnosti. Na vsak sod napišem lot ter vrsto medu. Po končanem točenju izpolnim še smernice. S tem sem izpolnil pogoje, da lahko začnem polnjenje in prodajo medu. Uporabljam izključno kozarce za med slovenskega porekla ter prelepke tega sistema.

Krmljenje čebel

Da stres omilim, še isti večer po odvzemanju medenih satov čebele nakrmim z 1 l sladkorne raztopine v razmerju 2 : 3 v korist sladkorja. Krmljenje nadaljujem, dokler zaloga hrane ne doseže med 5 in 8 kg. V pomoč mi je panjska tehtnica. To težo vzdržujem celo poletje. Za vzdrževanje omenjene teže je treba v najhujši brezpašni dobi čebele krmiti vsak drugi dan z 1 l sladkorne raztopine. Težava nastane, ko grem na dopust. En teden pred dopustom krmim čebele vsak dan, da s tem povečam zalogo hrane. Družinam z nezadostno zalogo pred dopustom vstavim v medišča 5-litrskane kantice, iz katerih čebele s pomočjo cevki postopno jemljejo hrano. Z zadostno količino hrane, predvsem dokler je v panjih še dovolj cvetnega prahu, matice nadaljujejo zaleganje. Težava nastane predvsem kasneje, ob nastopu hude vročine in pomanjkanju cvetnega prahu. Takrat se kljub krmljenju zalega zmanjša na najmanjšo možno mero. Do konca avgusta pazim, da je v čebeljih družinah 8 kg medu. V zadnjih letih je vreme v septembru stabilno. Čebele na ta način naberejo še nekaj kilogramov hrane, kar zadošča za prezimitev.

Zatiranje varoj

Zatiranje varoj je v poletnem času za čebelarje po zakonu obvezno. Za zatiranje varoj v glavnem uporabljam

kombinacijo ekoloških zdravil. Zdravila prevzamem pri veterinarju, ki mi izda napotke o uporabi. Podpisano potrdilo in račun o izdaji zdravil mi veterinar spne v veterinarski dnevnik. Na Obali začnejo čebele trote odstranjevati iz panjev že v začetku julija, takoj po končani paši. Ko ni več trotove zalege v panjih, gredo vse varoje v čebeljo zalego, zato je ta bolj obremenjena. Zimske čebele se polegajo avgusta in septembra, zato je pomembno, da pravočasno začnem zdravljenjem.

Zatiranje začnem čim prej, še pred 15. julijem, pri vseh družinah ne glede na napadenost z varojami. Začnem po krmljenju, ko imajo vse družine na stojšču zadostno količino hrane. Pred zatiranjem vstavim vsem panjem testne vložke. Na podlagi varoj v trotovini in naravnega odpada ugotavljam uspešnost zatiranja. Vse potrebne podatke zapišem v veterinarski dnevnik. Že vrsto let opažam, da v vročih poletnih dneh večjega odpada varoj ni. Odpad varoj se poveča. Ko vročina popusti, in jih je v jesenskem času vedno več.

Vse o zatiranju varoj si lahko preberete v članku *Strokovno navodilo za izvajanje ukrepov za preprečevanje varoze pri čebeljih družinah za leto 2023, na 196 strani.*

Ukrepi v brezpašnem obdobju

Po končani paši postanejo troti nepotrebni porabniki hrane, zato jih čebele iz panjev izženejo. Zgodi se, da v večini družin trotov ni več, so pa tudi družine, ki še vedno zadržujejo trote. Na te družine sem še posebej pozoren. Te panje si označim. Velika verjetnost je, da v teh družinah z matico nekaj ni v redu in jo bodo najverjetneje preglele. Zgodi se, da se nova matica zaradi pomanjkanja trotov ne opravi in v panjih najdem zgolj trotovo zalego. V tem primeru panj zaprem in čebele ometem, da si izprosijo prostor v sosednjih panjih. Panj izpraznim in očistim.

Rop čebelje družine

Najpogostejši vzrok za rop je brezmatičnost ali oslabela družina. Da preprečimo rop po končani paši zožimo žrela. Vstavimo predor za preprečevanje ropa ali žrelo zožim na širino ene čebele. Zvečer, ko čebele ne oblegajo več panja, družino na hitro pregledam. Če je družina brez matice, ji ni pomoči. Čebele lahko ometem in panj zaprem. Če je matica še v panju razmislimo ali je družino še smiselno reševati, panj zaprem in ga odnesem na drugo stojšče. Panjev, v katerih so družine propadle ali bile izropane v brezpašnem obdobju, spraznimo satje in jih očistimo, ni pa jih smiselno napolniti z novimi družinami, saj bi lahko hitro postale tarče roparic. Napolnim jih šele spomladi.

Poletje je tudi obdobje, ko si večina privoščiči zasluženi dopust. Želim vam lepe počitnice.